

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Cautela Confessarii Pro Foro Sacramentali Occasione
Decretorum S. M. Alex. VII. Innoc. XI. Et Alexandri VIII. ...**

Matthaeucci, Augustín

Francofurti Ad Moenum, 1711

Cap. XXXVIII. Occasio proxima peccandi.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40684

specialissima Dei gratia est opus, sed cætera possunt cum auxiliis ordinariis gratiæ vitari.

18. Sed queritur, an, qui unico actu vellet omnia venialia committere, peccaret mortaliter?

Resp. Negativè, per se loquendo, bene verò per accidens, ratione nimirum periculi, cui se exponeret peccandi mortaliter; quia venialia, præsertim commissa ex voluntate determinata, nisi disponunt ad mortale. Quilici ex Sanchez qu. 5. art. unic. num. 9. Facit illud Eccles. 10. qui spernit modica, paulatim decidet. Mastrius disput. 15. num. 50. & Felix tom. 1. num. 3725.

19. Hæc distinctio per se, & per accidens, est à Confessario ponderanda. Nam plura, quæ per se, & ex genere suo non sunt mortalia, fiunt talia per accidens, & ratione alterius. Exemplum: avaritia per se non est mortale ex dictis supra cap. 28. num. 44. sed per se est veniale, cum sit volitio inordinata habendi divitias, & fit mortale per accidens, si ad eas acquirendas applicentur media illicita, vel omitantur ea, ad quæ quis tenetur ex præcepto, iustitia, vel charitate. Prodigalitas etiam, quæ excedit in dando, & deficit in retinendo, per se est veniale, & fit mortale per accidens, si nimirum prodigando quis se in tali statu ponat, ut non possit alere familiam sibi commissam, solvere debita, &c. Item, ambitio, quæ est inordinatus appetitus honoris, de se est veniale, & fit mortale per accidens: ut, dum appetitur cum damno proximi, vel ad consequendum applicantur media illicita. Item vana gloria, quæ est immoderatus appetitus laudis, de se est

veniale, & fit mortale per accidens: ut, dum quis vult laudari de opere mortaliter malo. Ita tandem, quæ est inordinata volitio vindictæ: ex parte modici scindi (etiam dum appetitur iusta castigatio) est veniale, si quis interius nimis exardescat, & exterius plura signa ite patefaciat: & fit mortale per accidens, addendo blasphemias, maledictiones, aut ob scandalum. Vide loco cit. & lib. 2. cap. 17. num. 3. 13. & ult. doctrinam huiusmodi utilem.

CAPUT XXXVIII.

Prop. LXI. LXII. LXIII. ab Innoc. XI. &c.

Occasio proxima peccandi.

1. Prop. 61. Potest aliquando absolvi, qui in proxima occasione peccandi versatur, quam potest, & non vult omittere; quomodo directe, aut ex proposito querit, aut ei se ingerit.

Prop. 62. proxima occasio peccandi non est fugienda, quando causa aliqua utilis, aut benevola non fugienda occurrit.

Prop. 63. Licetum est querere directe occasionem proximam peccandi pro bono spirituali, vel temporali nostro, vel proximi.

Propter connexionem, & identitatem materie, quam allatæ propositiones inter se habent, ipsas sub uno comprehendimus titulo, & sub ea plura Confessariis utilia discutimus, ad effectum, ut, quid in Tribunali Sacramentali agendum sit cum existentibus in occasione proxima peccandi, non ignorent.

2. Queritur, quomplex est occasio peccandi?

Resp. Duplex remota, & proxima; remota

remota est illa, qua proximè non inducit ad peccatum: seu, qua, attentis circumstantiis, non est frequenter coniuncta cum peccato; proxima verò illa est, in qua quis positus, sæpè sapius, & frequenter experitur se peccare. Poncius disp. 45. quest. 4. Cardenas dissert. 40. cap. 2.

Sed nota I. Quòd eadem occasio, v.g. conversatio cum muliere, quæ juveni ad venerem proclivi est occasio proxima, seni, vel juveni timorato, qui peccata carnis abhorret, erit remota.

II. Quòd frequentia peccati est intelligenda, etiam relativè: v.g. Petrus semel in anno accedit Viterbium ad nundinas, semper cum domina hospitii peccat, est occasio proxima relativa ad tale tempus, & locum, absolutè tollenda.

III. Quòd occasio proxima, licet sit frequentior in peccatis carnis, in aliis etiam in aeternis potest contingere, ut in materia ludij detractionis, &c.

IV. Quòd occasio proxima peccandi duo dicit, circumstantiam extrinsecam, & periculum formale proximum peccandi: non sola circumstantia extrinseca, nec solum periculum proximum est occasio proxima peccandi: non circumstantia extrinseca sola, quia, quod homo habitat in eadem domo, vel conversetur cum femina, non sufficit, ut sit occasio proxima peccandi; cum multi homines, & feminae ita habitent, & conversentur sine tali occasione; nec solum periculum proximum peccandi: patet in eo, qui ex propria fragilitate intrinseca habet diuturnam consuetudinem se poluendi: in quo sine extrinseca occasione est periculum proximum peccandi, ortum, vel à propria fragilitate, vel habi-

tu per consuetudinem acquisito, inclinante ad continuanda ea peccata: utrumque itaque est necessarium, & circumstantia extrinseca, & periculum proximum peccandi.

3. Sed quaeritur, quid sit periculum proximum peccandi?

Resp. Est motivum inclinans ad futuritionem peccati. Quod aliquando est certum, certitudine morali inferens peccati futuritionem: ut, cum vir prudens certò sibi persuadet peccatum esse eventurum: expertus est Petrus, quod ingrediens domum talis faminae, peccatum committit, & ex hoc certò sibi persuadet se lapsurum in peccatum luxuriae, si illius domum adierit: tunc periculum est certum. Aliquando verò est probabile, ut, quando sunt rationes probabiles, quæ suadeant lapsum futurum: ut, cum quis timoratus, fragilis tamen, probabiliter censent in occasione exercendæ luxuriae, se esse à sua fragilitate vincendum contra timorem Dei. Sed, ut Doctores notant, est ponderandum, atque advertendum, quod ubi fragilitas, & occasio absque timore Dei possent esse motivum persuadendi sibi certò futuritionem lapsus, adjuncto timore Dei, mediocriter sibi insito, qui ad vitandum peccatum inclinatur, reddunt motivum illud solum probabile.

Periculum peccandi dividitur in materiale, & formale, materiale, seu remotum, est ipsa occasio, aut circumstantia extrinseca, quæ provocat, & inclinatur ad peccatum; formale verò, & proximum est illud, quod, consideratis circumstantiis intrinsecis, & extrinsecis, ita inclinatur, & movet ad peccandum, ut in persona

simi-

similis conditionis solet esse frequenter cum peccato conjunctum.

Periculum denique formale: aliud est extrinsecum, ortum ex extrinseca occasione: & aliud intrinsecum, quod oritur ex prava conditione ipsius hominis, ut propria fragilitate, aut habitu vitioso; & aliud mixtum, quod oritur ex utroque.

4. Quæritur, quotuplex sit occasio proxima?

Resp. Duplex voluntaria, & involuntaria: voluntaria est, quam quis potest repellere sine scandalo, & infamia dimittere, & deserere: involuntaria verò illa, quam quis absque infamia, & scandalo, vel aliàs, deserere non potest.

Pariter alia est occasio proxima, quæ secundum se inducit ad peccatum, ut est profiteri ludum alearum, ad hujusmodi ludos, vel meretricium habere domum conductam, tenere ad suam dispositionem personam, cum qua peccatur, perseverare in colloquiis, aspectu, & familiaritate inhonestis, cum faminis, vitis, &c.

Alia verò, quæ per se ad peccatum non inducit, sed solum ratione talis personæ, quæ in illis taliter assuevit peccare, ita ut Confessarius prudenter animadvertat ex malo habitu non derelicturum peccatum, si perseveret in tali occasione. Hujusmodi sunt mercatura, militia, Chirurgia, medicina, &c. Officium Judicis, Advocati, Procuratoris &c. Per plures similia rectissime exercentur; sed, aliis in peccato habituatis, sunt occasio furtorum, injusticiarum, odiorum, fraudum, mendaciorum, perjuriarum, & similia criminum.

5. Quæritur, an absolvi possit, qui est in occasione proxima voluntaria peccandi mortaliter, antequam eam deserat, dum potest eam deserere?

Resp. Negative, contra Joann. Serracium asserentem posse absolvi ter, ut quater, antequam realiter occasionem deserat, v. g. concubinam expellat, dummodò habeat dolorem de peccatis, & firmum propositum expellendi; tunc est, quia indispositus est, propter defectum veri doloris, & propositi; cum impossibile sit, aliquem verè dolere, & habere voluntatem non peccandi, & peccatum velle; sed qui non deserit occasionem proximam peccandi, quam potest deserere, peccatum vult, quia cum velit periculum proximum peccandi, peccat, juxta illud, qui amat periculum, peribit in illo; idè nec semel absolvi debet, antequam occasionem deleat. Vide dicta lib. I. cap. 30. num. 4.

6. Quæritur, quomodo se gerere debeat Confessarius cum penitente, qui est in occasione proxima involuntaria peccandi, quam deserere non potest?

Resp. Debet differre absolutionem, quoadusque videat certa signa veræ emendationis. Vide lib. I. cap. 31.

7. Sed quid, si absolutio differri nequeat absque periculo notabilis infamiae, & scandali?

Resp. Si periculum verum sit, reale, & non fictum, & cognoscatur penitens verè contritus, dispositus, & paratus acceptare remedia proponenda a Confessario, & diligentiam adhibere ad superandum periculum proximum formale peccandi: debet ei ad hunc finem aptiora proponere, ex dicendis infra, & absolvere.

Hinc revocandum memoriae ex dictis, occasionem proximam peccandi per hanc duo constitui, circumstantiam extrinsecam, & periculum formale proximum peccandi, ortum ab extrinseco, vel ab intrinseco, ut à propria fragilitate, vel ab habitu vitioso, quibus resistere cum Dei gratia homo potest; & idem in potestate libera ipsius est facere, quod occasio non sit proxima, nimirum, si periculo proximo resistit, ipsumque conetur evertere; cui, si non resistit, occasio, quamvis ei voluntaria non sit, quoad circumstantiam extrinsecam: quia v. g. non potest à domo ancillam eiicere, est tamen voluntaria, quoad periculum proximum peccandi.

Hinc regula generalis est, quòd quotiescumque homo advertit in aliqua occasione esse periculum formale peccandi mortaliter, & transgrediendi præceptum, tenetur fugere periculum uno è duobus modis, vel desererendo occasionem externam, cum id est in sua potestate: vel, si non sit, dissolvendo periculum formale peccandi per actus à se cum Dei gratia elicitos, & media à Confessario imposita.

8. Sed quaeritur, quanam sunt remedia à Confessario prescribenda penitenti, existenti in occasione proxima involuntaria peccandi, quibus possit periculum formale peccandi extenuare, evertere, & superare?

Resp. Regulariter assignatur: ut non reperiat solus cum sola in loco ullo, in quo haberet occasionem proximam tantum illicitorum: ut non ostendat ei reciprocantiam amoris: ut maximè detestetur peccatum: ut à Deo orationibus gratiam postulet pro victoria periculi: *Matthaeucci Cautela Confess.*

ut firmiter proponat periculum peccandi vitare, & occasionem deserere, cum poterit, & cessabit impotentia moralis: ut frequentet Conciones, & sepius confiteatur eidem Confessario. Optimum est, cum aliqua penitentia præservativa adversus lapsum munire, ut optimè Quilici *Confess. manud. q. 9. art. 1. num. 4.* & Cardenas loco cit. & nos diximus *lib. cit. n. 2.*

Et ex his constat filiumfamilias, qui non potest ex domo expellere concubinam, debere extenuare periculum formale peccandi per media à Confessario injuncta. Quod, si hæc media non apponat, vel apponere nolit, ipse se exponit periculo formali peccandi, sicut te exponit, qui, cum possit, non vult occasionem externam deserere; nec debet absolvi, nisi ea remedia acceptet, & diligentiam adhibeat per ipsorum executionem ad extenuandum periculum formale.

9. Sed quid, Petrus accepit remedia à Confessario proposita, sed sine fructu, nam semper in eadem peccata relabatur, & nulla in eo sequitur emendatio, peritur, an absolvi debeat, dum ad Confessionem redit?

Resp. Negativè: nisi actu occasionem tollat, vel emendatus accedat; ratio est, quia illa peccatorum frequentia sine ulla emendatione sufficienter demonstrat dolorem, & propositum non fuisse efficacem, sed fictitium, & non reale. Rotarius *app. Theol. part. 1. cap. 10. sect. 2. n. 6.* Campion. *instr. ad Confess. part. 1. cap. 11. nu. 30.* Contra Ant. à Sp. San. *tract. 5. de penit. disp. 12. & 13.* ubi legendus cautè, quia nimis laxè loquitur.

10. Sed quid, si penitens repetat: *Pater, si me non absolvas, scandalum imminet,* (Hh h h) nisi

nisi communicem : casus potest præsertim contingere in Moniali, qua est in occasione proxima peccandi, vel cum devoto, aut cum amica religiosa ?

Resp. Lugo apud Rotarium censet absolvendam esse, durante eodem periculo damni, infamiae, & scandali. Sed hæc sententia in praxi satis periculosa reputatur, & apta ad fovenda peccata.

Alii dixerunt, posse pœnitentem in eo casu elicere actum contritionis perfectæ, & cum ea communicare, quasi non haberet copiam Confessoris. Campionus par. 2. cap. 67. num. 58. Et quamvis prudenter loquatur cum restrictione, si cognoscat coram Deo habere propositum efficaciter vitandi peccatum, vel relinquendo occasionem proximam extrinsecam, vel extenuando periculum proximum peccandi per executionem receptorum remedium. Tamen istud etiam pœnitentibus significare periculosum existimo; nam occasionem præbet existentibus in occasionibus proximis peccandi, sæpè sacrilegè accedendi ad Sacram Communionem: sic discurrere possent: *scio me dolere de peccatis commissis, & propositum habere non peccandi, ac posse cum isto dolore, & proposito ad scandalum vitandum communicare* (nam reputor, quasi sum destitutus copia Confessoris) *ideò, si me non absolvas, adhuc communicabo.* Quis non videat periculum semel, & iterum communicandi sacrilegè, & quòd plures fingentes propositum habere, semper inconfessi communicent, & nunquam occasionem dimittant. Verùm huic copia Confessoris deesse non præsumitur: nam tunc deesse dicitur, cum vel nullus est præsens, vel est solùm Sacerdos non approbatus,

vel, qui non vult absolvere: non verò, cum approbatus propter pœnitentis dispositionem absolvere nequit. Si sequatur scandalum, si non communitur, sibi imputet: excusationes familiariter volentibus peccare.

Ideò, si nulla in eo emendatio appareat, absolvi non debet, sed differendi absolutio, quoadusque emendationem competentem afferat per executionem remedium, habiliū ad vincendum periculum proximum peccandi.

Curet ergo Confessarius Monialem instruere: nullum damnum æquiparari posse damno animæ, & nihil magis infamæ, quam esse turpe coram Deo: & se alia vice non esse concessurum, etiam in ea circumstantia scandali, absolutionem (suppono, quod aliàs non sit confessus, & non promiserit occasionem tollere) nisi se corrigat, ut hinc animetur, postquam quocumque humano respectu, ad restituendam occasionem.

Quæ proximè practicanda esse cum constituto in occasione proxima peccandi, extendi debent ad consuetudinarium, qui absolvi non debet, nisi curet tollere habitum; & cum obligato ad restitutionem, cui beneficium absolutionis impendendum non est, nisi restituerit.

11. Sed quæritur, an absolvi possit semel, aut bis ius, qui retinet rem alienam, dum habet propositum restituendi ?

Resp. Si potest restituere, & ex avaritia, vehementer sit pecuniæ non restituit, absolvi non potest ante actualē restitutionem, quia in tali casu illa retentio, cum illo inordinato appetitu pecuniarum, stat loco occasionis proxime; & quamvis ostendat propositum,

est tamen in periculo formalis illud infringendi. Quilici *qu. un. Miscoll. num. 8.* Idem practicandum cum eo, qui semel, & iterum, promisit restituere, & semper neglexit exequi, quia & is reputatur non habere propositum efficax restituendi. Si verò potens restituere, ex quadam negligentia restituere omisit, potest semel, aut bis absolvi. Quilici *cit.* Quod intelligo, si res sit minima, & facilis restitutionis, ac penitens fide dignus: non verò, si res sit notabilis, & summa gravis, quia semper erit penitenti solutio difficilis, ac grave, se illa re, & commo privare.

12. Sed queritur, an absolvendus sit moribundus, qui potest statim restituere, & illam faciendam vult heredibus demandare?

Resp. Negative; nam differenda non est restitutio, sed statim ac possumus, tenemur, quia nec uno momento possumus voluntati aliena retinere, invito domino. Quilici *quæst. 1. art. 2. num. 15.* Præceptum enim restituendi continet istud negativum, ne retineas, quod obligat pro semper per dicta *cap. 22. num. 4.*

13. Queritur, accedit Adonialis existens in occasione proxima peccandi cum suo devaro per tactus inonestos, quam Confessarius non vult absolvere, nisi occasionem dimittat, respondit eam deserere non posse? ne in ejus dimissione omitat aliquod notabile commodum, & lucrum temporale: petitur, an hæc sit causa sufficiens ad retinendam eam occasionem, & absolvi possit?

Resp. Negative: deciditur manifestè in Decreto Innoc. damnantis prop. 62. quæ dixit: proxima occasio peccandi non est

fugienda, quando causa aliqua utilis, aut honesta non fugiendi occurrit.

Hinc observa. I. Quod sola impotentia physica, vel moralis deferendi occasionem proximam extrinsecam, est sufficiens causa excusans ab ea repellenda, quia hæc facit eam involuntariam: & non sufficit sola causa utilis, ut ex damnatione patet.

II. Quòd impossibilitas physica est in eis, qui non sunt sui juris: peccat Frater cum propria Sorore, & cum ancilla Patris, dicitur habere impotentiam physicam ad deferendam occasionem proximam, quia in ejus potestate non est Sororem, vel ancillam è Domo depellere. Impossibilitas verò moralis habetur, cum occasio extrinseca dimitti non potest sine gravi, & reali scandalo, atque infamia.

III. Quòd nulla omnino causa est sufficiens ad excusandum, ut quis non tenetur avertere periculum proximum peccandi lethaliter, quia in potestate Hominis, Deo auxiliante, semper est adhibere media, per quæ extenuetur tale periculum, ergo quamvis filius familias v. g. non possit occasionem proximam extrinsecam depellere, tenetur ad ea media, quibus extenuet periculum proximum peccandi, juxta dicta supra: semper enim tenemur hujusmodi periculum fugere.

14. Sed queritur, Petrus occasionem proximam v. g. concubinam deserens, amissurus est mille aureos, petitur, an ista reputetur causa sufficiens ad illam non dimittendam?

Resp. Post Joannem Sancium, Leandrum à Santissimo Sacramento, apud Cardenas *cit. cap. 7. art. 2. num. 1. 6. &*

(H h h h) 2

Pa-

Palam affirmavit Antonius à Spiritu Sancto *sect. 11. n. 159.* Contra quos sanè clamat Decretum Innocentii; nam prætracta causa est utilis; & quemadmodum non licet ad recuperandos mille aureos se exponere Leoni lævienti, & periculo mortis, ita nec propter eos recuperandos licet se exponere periculo proximo peccandi, cum major in nobis sit obligatio fugiendi periculum proximum peccandi mortaliter, quàm illud incurredi mortem corporalem; ex quo pejus, & infelicius sit incidere in mortem spiritualem animæ, quàm in mortem temporalem corporis.

15. Quæritur, an Confessarius possit permittere Penitenti, qui Concubinam dimisit, ut ejus Domum, accedat ad visitandos filios, quos ex ea genuit?

Resp. Negativè, propter periculum peccandi facti, verbo, vel delectatione, ex Clericato Felix tom. 1. examen n. 3664. Cui tamen in casu necessitatis, & cum vitis probis accessum permittunt: sed, vide ne sis laxus.

16. Quæritur, an possit absolvi penitens, qui ex rationabili causa domi retinet mulierem, cum qua solum quater in anno peccat?

Resp. Affirmant Navacrus, Grassius, & Bonac. de Matrim. quæst. 4. punct. 14. num. 12. & 17. Et probant, ex quo non dicatur esse in occasione proxima peccandi; cum occasio proxima illa sit, quæ semper, vel ferè semper ad peccatum inducit; modò habeat firmum propositum non peccandi in futurum, & fiduciam, auxilio Dei nixam, non relabendi, & causam justam ipsam retinendi.

17. Sed crediderim videndum esse, an aliàs super eo fuerit confessus; & dum affirmat, absolvens non est, quia fructus propositi non apparet. Maxime, quia non potest Confessarius absolvere penitentem, dum prudenter timet de veritate, & efficacia propositi; sed in casu debet, prudenter timere, quia, si verum, & firmum propositum haberet, mulierem illam depelleret, cum quæ à pluribus annis experitur peccare. Nec causa adducta eum excusat ad non mittendum: obstat enim damnatio *prop. 61.* & urget periculum, quod occidit, quæ est remota, in proximam, propter circumstantiam simultaneæ cogitationis transeat. Quod est à Confessario verisimiliter præsumendum, & proponendum penitenti illud vulgatum: *non in pera, ignis in sinu, serpens in gremio, mala suos remunerant Hospites.* Cap. de Judæ. & Saracen.

18. Quæritur, an possit absolvi penitens, qui exercet artem per se licitam, ut negotiationem, militiam, & similes, quæ est illi occasio peccati, furti nimirum, injustitiæ, odii, calumniæ, detractionis, fraudum, mendaciorum, perjuriorum, & similitum?

Resp. Affirmat Antonius à Spiritu Sancto *sect. 10. n. 143.* Sum. Leander. *rev. occasio num. 18.* ratio est, quia, quod ei sit occasio proxima peccandi, est per accidens, non ratione artis, quæ ex se non inducit ad peccatum, cum à pluribus exerceatur rectissime, sed ratione talis personæ, & in peccatis habitata, juxta dicta supra à n. 4. Sed propter hoc ipsum absolvi non potest; nam dum Confessarius considerat, quod exercens artem, vel Officium, propter habitum pravam,

pravum, non sit peccatum derelicturus, sed in idem relapsurus, si in Officio perseveret, & exercitium non deserat, nequit prudenter judicare eum habere firmum propositum non peccandi in futurum (quod ad validam, & licitam absolutionem est necessarium) ergo nec debet absolvere, antequam exercitium deserat, vel debet absolutionem differre, quoad usque ipsum experiatur notabiliter, aut competenter emendatum.

Ex his manifestum est, quomodo Confessarius se gerere debeat, etiam cum Medico, & Chirurgo, quibus propria ars est occasio peccati, quatenus in medendis partibus oculis feminarum experiuntur voluntarias pollutiones; & cum Sacerdote, qui in audiendis Confessionibus mulierem frequenter experitur delectationes morosas, & voluntarias mollities, quibus omnibus est differenda absolutio, & experiendi in proposito. Et quando dilatio non proficiat: absolventi non sunt, nisi realiter, & cum effectu propria ministeria deserant. Quod extenditur, etiam ad famulos mulierum pulcherrum, experientes propter familiaritatem cum eis frequenter consentire in delectationes morosas, impura desideria, & voluntarias imputitates.

19. Queritur, an absolvi possit, qui conduxit, & tenet domum ad ludum?

Resp. Vel Domus est talis conditionis, ut in ea ludis prohibitis non ludatur, & ad ludendum recipiantur solum viri honesti, prudentes, habiles ad ludendum, & qui ludunt causa recreationis, ad vitandum otium, & sine periculo, ut prompant in blasphemias, juramenta, &

rixas, & quin fraudes, & furta in ludendo committant; vel talis, ut in ea indifferenter admittantur omnes, tam illi, quam viri perditii, vagabundi, pauperes, infimæ plebis, & qui ludere solent, cum irreverentia Dei, blasphemando, pejerando, omittendo Missam, solutionem debitorum, sustentationem familiæ, exponendo se, Uxorem, & Filios periculo peccandi mortaliter: si hujus generis sit, certè absolventus non est, nisi domum dimittat, vel ipsam cesserit aperire, cum sit in malo statum, concurrente ad peccata ludentium, quorum ipsè causa moralis reputatur.

Idem dicitur de subministrante chartas, Mensam, &c. ludis prohibitis, & de ludentibus, qui vel ludis prohibitis ludunt, vel non nisi cum periculo enunciatorum malorum, qui absolventi non sunt, nisi cessent: sed opus est experimento per aliquod dies. Tambur. in *Dealog. lib. 8. tract. 2. cap. 9. n. 31. De la Cruz 7. precept.*

20. Queritur, quare illicitum sit quarere directè occasionem proximam peccandi?

Resp. Quia id ab Innoc. cum *prop. 63.* proscribitur. Ratio autem esse potest, quia quarere directè occasionem proximam peccandi, est velle directè peccandi periculum: velle autem periculum proximum peccandi, est velle peccatum, quia in moralibus idem est, se exponere periculo proximo peccandi, ac peccare. Peccatum autem nullus potest velle; nam eligibile non est propter ullum bonum temporale, proprium, sive spirituale alterius; nam rectus rerum ordo exposcit, & recta ratio dicitur, ac ordo charitatis exigit, ut bonum spirituale

(Hhhh) 3

tuale

tuale animæ propriæ præferatur cuiumque bono temporali proprio, & etiam spiritali alterius.

21. Sed quaeritur, an exponens se voluntariè occasione proximæ peccandi id aperire debeat in Confessione, quando in ea constitutus, nec cogitatione, nec opere, aut verbo peccat?

Resp. Affirmativè, quia exponens se voluntariè occasione proximæ peccandi, peccatum est, & intrinsecè malum; nam est velle peccatum; cum necesse sit, quod velit effectum, qui vult causam, ad quam ille sequitur, quamvis hic, & tunc per accidens non sequatur: & propterea peccat peccato ejusdem speciei cum peccato, cujus occasione se exponit, quod est in Confessione explicandum. Qui se exponit occasione proximæ perdendi fidem, peccat contra fidem; & contra castitatem, qui exponit se occasione proximæ violandi castitatem, sive per actum externum pollutionis, fornicationis, &c. sive per internum delectationis morosæ, & desiderii impuri, quamvis in ea constitutus, nil desideraverit, sibi non complacuerit, & nihegerit.

Quod est à Confessariis ponderandum, ut interrogent, maximè rudes, qui in rebus veneris solent solum se accusare de actu consummato peccati, interno, vel externo; quinimò plures, nec de interno se accusant, putantes consentum non præbere, nisi, dum in externum prorumpunt. Vide cit. cap. 20. lib. 1.

CAPUT XXXIX.

Prop. LXIV. & LXV. ab Innoc. XI. &c.

Mysteria Fidei Divina credenda.

1. Prop. 64. Absolutionis capax est Homo quantumvis labore ignorantia Mysteriorum Fidei, & etiam si per negligentiam, etiam culpabilem, nesciat Mysterium Trinitatis, & Incarnationis Domini Nostri Jesu Christi.

Prop. 65. Sufficit illa Mysteria semel dididisse.

De hac materia egimus, etiam cap. 14. quibus hic alia plura ad uberiores Confessarii instructionem addimus. Sed

2. Notetur, quod duplex est ignorantia: una *invincibilis*, quæ etiam inculpata dicitur; & *vincibilis* alia, quæ culpabilis nominatur. Prima, est negatio cognitionis, quæ moraliter vincibilis, & expelli non potest. Hæc contingit, cum nulla præcessit cognitio, aut dubietas de obligatione, vel existentia legis, & præcepti, quæ pollicetur excusari, & moveri ad inquirendam legis, & obligationis notitiam; vel, si quibusdam oritur, adhibet moralem diligentiam, & facit, quod potest, ut notitiam acquirat, sed non adipiscitur. Exemplum lego Librum Hæretici, sed ipsum esse Hæretici non cognovi, nec audivi, & dum dubito, interrogo vicum doctum, & fide dignum, ut sciam, & accipio notitiam esse, cum sit.

Secunda, est negatio cognitionis, quæ vincibilis, & expelli moraliter potest. Hæc contingit, cum dubitas de obligatione legis

ad inquirendum de veritate moralem diligentiam, quam hic, & nunc potest, & debet, non adhibet: quæ propterea dicitur etiam voluntaria, & libera.

3. Hæcitem est duplex, *crassa*, seu *superfina*, & *affectata*: *crassa* in eo est, qui negligens est ad eam repellendam: v. g. dubito, an liber sit Hæretici, & non interrogo peritos, quia mihi laboriosum videtur. Hæc dicitur voluntaria indirectè, in negligentia inquirendi. *Affectata* est, cum quis data opera, & ex proposito non vult veritatem indagare, ut liberior operetur, & peccet: dubito librum esse Hæretici, ex proposito non interrogo doctos, ne de veritate instruar, ut liberior illum legam. Hæc est directè voluntaria, quia directè est in se voluta; nam, ut liberior legam, volo ignorantiam.

4. Item, ignorantia alia est *antecedens*, alia *concomitans*, & alia *consequens*. *Antecedens* est negatio cognitionis, ob quam fit actio, quæ, si adesset cognitio, non fieret. Hanc habeo, dum lego Librum, quem non legerem, si scirem esse Hæretici; vel, non legerem, si scirem penam excommunicationis impositam esse legenti Hæreticorum Libros. Et propterea hæc ignorantia dicitur causa actus.

5. *Concomitans*, est negatio cognitionis, quæ licet non adesset, sed cognitio haberetur, adhuc fieret actio. Habetur, dum lego Librum, ignorans esse prohibitum, quem adhuc legerem, quamvis id scirem.

6. *Consequens*, est illa, quam quis intendit, & vult, quam posset non ha-

bere, si vellet: coincidit cum *crassa*, & *affectata*.

Authores primæ propositionis censent esse capacem absolutionis eum, in quo est ignorantia Mysteriorum fidei, si ve invincibilis, si ve vincibilis, prout prima ipsius pars significat: *quantumvis Homo laboret ignorantia Mysteriorum fidei*. Ubi videtur abstrahere ab ignorantia invincibili, & vincibili. Sed in secunda parte per clausulam, & *etiam si per negligentiam, &c.* specificatur magis ignorantia vincibilis, & culpabilis, horum duorum Mysteriorum, Sanctissimæ Trinitatis, & Incarnationis. Sed quoad utramque ab Innoc. reprobatur.

Capite *ut. num. 3.* diximus, quid sit credere explicitè, & implicitè: *num. 4.* quid sit aliquid esse necessarium necessitate mediæ, & necessitate præcepti; & *num. 5.* videas, necessitate mediæ esse explicitè credenda hæc mysteria. I. *Deum existere*. II. *Esse remuneratorem supernaturalem*, conferentem præmia celestis gloriæ decedentibus in gratia, & supplicia æternæ pænæ morientibus in mortali. III. *Mysterium Trinitatis*, quod consistit in unitate Naturæ Divinæ, & Trinitate personarum. Quatum prima est Pater, secunda Filius, tertia Spiritus Sanctus: & omnes tres sunt unus Deus. IV. *Mysterium Incarnationis*, hoc est, solum Filium Dei esse Incarnatum in utero B. M. Virginis. V. *Mysterium Redemptionis*, hoc est, Christum natum ex Maria Virgine, passum, & mortuum esse pro nobis, ac resurrexisse, sed videatur *loc. cit.*

8. Sed queritur, *an ad justificationem necesse sit necessitate mediæ explicitè*

ere-

credere Christum esse verum Deum, & hominem?

Resp. Affirmativè, juxta dicta alleg. cap. num. 5. & Poncium disput. 29. qu. 2. num. 15. asserentem commune esse, fidem explicitam Christi sub eo conceptu, post ipsum natum, & promulgatum Evangelium, esse necessariam necessitate mediæ ad justificationem. De quo certè Apostoli instruebant homines, dum prædicabant Christum: ut nimirum crederent ipsum esse verum Deum, & hominem, & quòd genus humanum sua passione, & morte redemerit, ac postea resurrexerit, &c.

9. Quæritur, quid agendum Confessario, qui vocatus ad excipiendam confessionem hominis rustici moribundi, præsumit eum esse ignarum horum Mysteriorum, & quia summè gravatus infirmitate, non potest se certificare, an notitia talium mysteriorum habeat, & infirmus non potest habere attentionem sufficientem, ut instruatur?

Resp. Quia in casu non est certum illum esse indispositum, sed solum dubitat, an ea mysteria ignoret, debet ipsum absolvere sub conditione, si es capax; ratio est, quia in dubio tutior pars pro salute æterna moribundi eligenda est; maxime, quia ex adjecta conditione vitatur irreverentia Sacramenti, quod institutum est ad salutem hominis viatoris. Cardenas dissert. 41. cap. 3. num. 15.

10. Sed quid, si certus esset rusticum moribundum, qui contritionis signa edidit, & Confessionem postulavit, ignorare mysteria Trinitatis, vel Incarnationis, quem propter angustias morbi non potest instruere?

Resp. Cardenas ibid. num. 18. dixit debere absolvere, saltem sub conditione; & ex eo moveretur, quia non est certum illum esse indispositum; cum sit probabile apud Suarez, & alios, quos allegat cap. 1. num. 6. fidem explicitam eorum mysteriorum, quæ per se, & inter, necessaria est necessitate mediæ ad justificationem, per accidens, in casu nimirum ignorantia invincibilis, posse sufficere in voto: ergo est dubium: ergo absolvens est: quia in incertitudine tutior pars est eligenda, favens moribundo.

Resolutionem tamen non approbamus, & credimus comprehendi sub damnatione Innocentii; quia Innocentius damnat propositionem asserentem esse absolutionis capacem, qui ignorat mysteria fidei, sed id asserit data responsio, ergo, &c.

11. Quare dicimus, nullum adultum posse justificari, & salvari sine actuali fide explicita existentia Dei: & Dei rememoratoris: ac Mysterii Trinitatis, & Incarnationis, credendo solum Filium Dei incarnatum fuisse: & Redemptionis, credendo Christum esse verum Deum, & hominem, ipsius Passionem, Mortem, & Resurrectionem juxta dicta loc. cit. Quibus, ad necessitatem credendi explicitè in Christum magis firmandam, addo testimonium Actor. 16. Quid me oportet scire, ut salvus fiam? & illi dixerunt, crede in Dominum Jesum, & salvus eris; ad Galat. 2. scientes, quod non justificatur homo, nisi per fidem in Christum, & nos in Christo Jesu credimus, ut justificemur ex fide Christi.

Hinc eſt certa, quòd ignorans, etiam invincibiliter, myſteria, vel omnia, vel unum ex neceſſariis neceſſitate medi ad juſtificationem, & incapax abſolutionis; aque adeò mortaliter peccat poenitens, ſic ignarus petens abſolutionem, dum ſuam ignorantiam advertit (licet, cum id cognoſcit, non ſit invincibiliter ignarus) & Confeſſarius ſcienter eum abſolvens.

12. Propterea Parochi, & Confeſſarii totum ſunt in inſtituendis rudibus poenitentibus, quòd ſine actuali fide explicita præſatorum myſteriorum ſalvari, nec juſtificari poſſunt; & quod præterea neceſſitate præcepti tenentur, ſaltem quoad ſubſtantiam, credere, & ſcire ea, de quibus diximus *cap. cit. num. 11.*

13. Doceant præterea eos teneri ſcire Orationem Dominicam, & quinque præcepta Eccleſiæ. Super quo obſervabis decretum editum in Prætorio SS. Inquiſitionis de anno 1636. Quæ interrogata; *utrum Miſſionariis, novis Chriſtianiſ Sinenſibus, quamprimùm baptizantur, debeant intimare jus poſitivum, tamquam obligatorium, ſub mortali, quantum ad jejunia, feſta ſervare, & confiteri ſemel in anno, ac communicare?* Reſpondit; *jus poſitivum Eccleſiaſticum, quoad jejunia, obſervationem feſtorum, Sacramentalem Confeſſionem, & Communionem ſemel in anno, eſſe à Miſſionariis notificandum Sinenſibus Chriſtianiſ, ut obligatorium ſub peccato mortali: poſſe tamen ſimul explicare cauſas, propter quas excuſantur.*

14. Quantum ad prop. 65. poſſunt *Matthæi Cautela Confeſſi.*

videri dicta *lib. 1. cap. 1. & hic cap. 11. num. 3. & ea Confeſſarius cum poenitentibus ad praxim deducat, totuſque ſit in eis monendis ad eliciendum actum explicitum circa hæc myſteria Incarnationis, & Trinitatis, ac alia neceſſaria neceſſitate medi: ſi non frequentius, ad minus ſemel in menſe: vel, ut minimum, ſexies in anno. Nam, cum ſint omnia ſuo ordine credenda, & iſta ſint principaliora noſtræ fidei myſteria, ſine quorum explicita fide actuali non poſſunt adulti fideles juſtificari, & ſalvari, neceſſe eſt, ut explicitè credantur, quando & pro tempore, pro quo per ſe obligat præceptum fidei, ad actum fidei eliciendum.*

Et pro iſdem temporibus, pro quibus tenentur præſata myſteria credere, tenentur per ſe, etiam ex præcepto Eccleſiæ, credere, & recitare Symbolum Apoſtolorum, in quo noſtræ fidei myſteria continentur. *Campion. p. 2. cap. 1. num. 19.*

15. Quoniam verò ad eliciendum actum fidei non ſufficit credere myſteria à Deo revelata, juxta notata ſupra *cap. 15.* per totum, ſed neceſſe eſt, ut ea credantur ex motivo formali fidei divinæ, ſub iſta nimiram ratione, & cauſali, *quia Deus ſummè verax revelavit, Eccleſiæ Catholica.* Ideò curabit Confeſſor rudem poenitentem monere de modo eliciendi actum fidei ex illo motivo, vel cum illa cauſali: tradendo formulam: *firmiſſimè credo, Deum eſſe Trinum, & unum, quia Deus ſummè verax revelavit, Eccleſiæ Catholica, & hæc nobis id proponit credendum.*

(Iii)

16. Atten-

16. Attendant itaque Confessarii onus, quod in excipiendis confessionibus assumunt. Intelligentque unumquemque teneri ea seire, quæ ad proprium Officium exequendum sunt necessaria; adeo peccent gravissimè propter omissionem, vel negligentiam addiscendi. Et maxime, dum ex non recta muneris administratione notabile damnum imminet iis apud quos tale officium exercent.

Proprio itaque satisfaciant debito. Et in difficillimis, dum, vel ignorant, vel dubitant, consulant Doctos, & ne in reddendis responsis errent, utantur cautela, qua ipse Bartholus est usus. Qui consultus in manè, respondebat in vesperi: & consultus in vesperi, respondebat in manè.

17. Pœnitentes quoque de rebus fidei erudiant, & de spectantibus ad Christianam Doctrinam interrogent; ut pœnitentes Confessiones cum fructu frequentent, & ipsi cum merito audiant. Quibus proinde propono statuta in Conc. V. Mediolanen. part. I. Actor. Eccles. Mediolanen. tit. quo ad prædicat. verbi Dei: ubi hæc sunt. Ad salutem, cum omnibus fidelibus necessarium sit christiana fidei rudimenta seire, omnibus singulisque

animarum Curatoribus, & cæteris Confessariis, sive Secularibus, sive Regularibus in virtute sanctæ obedientiæ præcipimus, ut faciant, antequam confessiones audiant, Orationem Dominicam, Angelicam salutationem, Symbolum fidei, & decem præcepta Dei, quæ in Decalogo continentur, ut pœnitentes recitent, ac ipsi audientibus referant.

Quarum rerum, si quos ignorat, talesque offenderint; hæc eorum spirituales socordiam acriter reprehendant, ostendantque, quàm gravis esse debeat illorum conscientia ignorantia rerum ad salutem, quæ tantoperè necessariae sunt.

Cum autem eos absolvant præter alias pœnitentias, id etiam imponant, ut quatuor hæc saltem potissima doctrina christiana capita in posterum accurate ediscant, cetero illis pro arbitratu suo pœnitentia congruo tempore.

Quod tamen, ob necessariam aliquam causam, semel, aut ad summum iterum, prorogari liceat. Eo tamen temporis spatio confecto, si eadem adhuc illos ignorare viderint, tunc ne illorum confessiones audiant. Alia videas supra caput decemquarto. Et de secundo libro sunt factis dicta.

